

ΠΗΝΕΛΟΨ'

Κάθονται πάλι ἐκεῖ στήν ἀψιδωτή βεράντα καί κουβεντιάζουν. Ἀψιδωτή – τί ἐπίθετο! Μπορεῖ νά φανταστεῖ κανεῖς βίβες τῆς Κηφισιάς, τῆς Μυτιλήνης ἢ τῆς Ντέλα Γκράτσιας! Μυστηριώδεις, μέ κήπους, στέρνες ἢ συντριβάνια, μέ λεπτοδουλεμένα κάγκελα καί ταγιαρισμένα κρύσταλλα στίς εἰσοδικές θύρες. Κι ὅλα αὐτά τά κάνει μιά λέξη καί μιά καμπύλη. Γιά τήν ἀκριβεία ἕνα ἐπίθετο ἐξ αἰτίας μιᾶς καμπύλης.

Πάντως ἐξακολουθοῦν νά κάθονται ἐκεῖ καί νά κουβεντιάζουν. Ἔχουν σ' ἕνα τραπεζάκι τά φλιτζάνια, τά ποτήρια τοῦ νεροῦ. Μπορεῖ νά πίνουν καφέ ἢ νά κολατσίζουν. Τό κεφάλι του εἶναι ξυρισμένο ἴσως γιατί τό θέλει ἡ μόδα, ἴσως γιατί δέν ἔχει πιά μαλλιά, ἴσως εἶναι ἄρρωστος καί γύρισε ἐδῶ νά πεθάνει. Ἐκείνη εἶναι χωμένη στή γωνία, στή σκιά ἑνός φυλλόδεντρου καί μιᾶς μπεντζαμίνας. Φαίνονται τά γυμνά της πόδια καί καθῶς σκύβει νά δεῖ ποιός περνᾷ, τά χαλκοκόκινα κοντοκουρεμένα μαλλιά της.

Δέν θέλω νά μέ δοῦν, δέν θέλω νά καθρεφτιστῶ στά περιέργα μάτια τους, θέλω νά εἶμαι ἀόρατη. Θέλω μόνο νά τούς βλέπω, νά τούς τσακώσει τό μάτι μου, ὅπως τούς τσακωσε καί τούς ἀναγνώρισε σέ μιά ἐλάχιστη στιγμή.

Καί τρόμαξα γιατί γέρασαν και είναι μόνοι, γιατί είναι πίο ἄσκημοι παρά ποτέ, γιατί πάνω ἀπ' ὄλα είναι τόσο ἴδιοι. Τόσο ἀπαράλλακτοι. Τίποτα δέν ἔχει ἀλλάξει μαζί τους. Ὁ καιρός παραμένει ὁ αὐτός. Καιρός ἐνός ἀνεξήγητου πένθους.

Ἦταν πάλι καλοκαίρι ὅταν τό ἔσκασε τό παπάκι. Παρ' ὄλο πού βγήκαν νά βοηθήσουν και μ' ἄρεσε πολύ πού ψάχναμε ὄλοι μαζί ὅπως σέ μιά ἐνδιαφέρουσα περιπέτεια, ὄλοι μαζί: οἱ καλοί και οἱ κακοί, οἱ πλούσιοι και οἱ φτωχοί, οἱ ἀξιοπρεπεῖς και οἱ ἄλλοι – τό μόνο ὄνομα πού τούς ταίριαζε ἦταν αὐτό: οἱ ἄ λ λ ο ι. Ἐνα ὄνομα πού δέν ἔλεγε τίποτα και τά χώραγε ὄλα, μιά γενίκευση μέ τρομαχτικές συνέπειες, κάτι σάν τό ἀπαγορευμένο δέντρο τῆς Γνώσης.

Παρ' ὄλο πού πίστευα πώς πραγματικά θέλανε νά βοηθήσουν, αὐτοί πρέπει νά τό βουτῆξαν τό παπάκι. Ἦταν μέγала μαστόρια. Ξέραν νά κλέβουν μέ καταπληκτική εὐστοχία, ἐπιδεξιότητα, μά πάνω ἀπ' ὄλα ταχύτητα. Τό παπάκι χάθηκε ὡς διά μαγείας, σά νά ἔκανε τό κόλπο τῆς ἐξαφάνισῆς του ἕνας ταχυδακτυλουργός, ἐκεῖ στό ρεῖθρο τοῦ πεζοδρομίου πού ἔτρεχε ξεφωνίζοντας και κουνώντας τήν κάτασπρη οὐρίτσα του: ἐκεῖνο τό ἴχνος οὐρίτσας πού, μαζί μέ τό ράμφος του ὅτι ἔπαιρνε νά γίνεται κατακίτρινο, σχηματίζανε τήν ἐπιτομή τῆς φύσης γιά μένα. Ἀναλήφθηκε στό ρεῖθρο κοντά στό σπίτι τους, ὅπου ἡ ἀψιδωτή βεράντα ἔβγαζε κατευθείαν στό δρόμο. Θέλω νά πῶ πώς δέν ὑπῆρχε μαντρωμένη πρασιά.

Δέ θέλω νά καθρεφτιστῶ στά μάτια τους, νά μέ ἀνα-

γνωρίσουν. Δέ θέλω οὔτε κι ἐγώ νά τούς ἀναγνωρίσω, ἀλλά σ' ἓνα ἄλλο ἐπίπεδο. Δέ θέλω, δηλαδή, νά παραδεχτῶ πώς αὐτοί ἦταν ὁ τόπος μου καί ἡ γενιά μου. Κλέφτες. Μίζεροι κλέφτες. Καί τίποτα ἄλλο.

Ἡ ἀψίδα τῆς βεράντας τους δέν ἦταν περισσότερο ἀπό μιά φτωχοκαμάρα πού ὀδηγοῦσε στήν κάμαρά τους, ἐκεῖ ὅπου στριμώχνονταν ἡ πολυκοσμία τους, ἡ φτώχεια τους καί ἡ ρουφιανιά τους.

Δέν ἔχω φιλόφθονα αἰσθήματα. Τό παπάκι μου δέ γυρίζει πίσω. Θά τό φάγανε σίγουρα. Θά τό ψήσανε. Θά τό μαγειρέψανε μέ σάλτσα. Ὅπως τά πιτσούνια. Τόσα στόματα, δέ χορταίνανε μέ τίποτα. Ἀλλά διάβωλε, τό παπάκι μου θά τούς χόρταινε; Ἦταν ἡ κακία τους καί ἡ βουλμία τους. Νά τά φᾶνε ὅλα, νά τά βρωμίσουν καί νά τά ξεκοκαλίσουν ὅλα. Δικαιολογημένα, ἀφοῦ ἦσαν φτωχοδιάβωλοι. Αὐτό μᾶς πιπίλισε τό μυαλό, πρῶτα τό κατηγοητικό, μετά καί ἡ ἀριστερά. Μπορεῖ νά τό κανοναρχάγανε καί ταυτόχρονα:

Τό δικαίωμα στή ζωή τό ἔχουν οἱ φτωχοδιάβωλοι, τέλος πάντων οἱ κάθε εἴδους μή προνομιούχοι, ὅπως θά τούς βιάφιζε χρόνια μετά τό Πανελλήνιο Κίνημα. Νά τούς προσφέρετε τόν ἑαυτό σας, ἀλλά μέ κάποιο τρόπο (αὐτόν νά τόν βρεῖτε μόνοι σας), κλέψτε τους κάποιο κοκαλάκι κι ἐσεῖς. Ἔτσι κι ἀλλιῶς τό ἀληθινό φαγοπότι συμβαίνει κάπου ἄλλοῦ. Ἐδῶ μιλάμε μόνο γιά ἀποφάγια, ἄν κι αὐτό τό γνωρίζουμε μόνο ἐμεῖς κι ὄχι ἐσεῖς τά ἐσαεῖ χαϊβάνια.

Τό παπάκι μου δέν ἦταν οὔτε ἀποφάι οὔτε ἀπομεινάρι, οὔτε κάποιου εἴδους ράκος, οὔτε μή προνομιούχο ἔδε-

σμα. Δέν ἦταν ἔδεσμα γενικῶς, ὅπως δέν ἦταν ὑπαινιγμός ζωῆς καί φύσης. Δέν ἦταν ἓνα σύμβολο. Δέν εἶχε τίποτα τό ἀλληγορικό. Ἄν ἔφταιγε σέ κάτι ἦταν πού πῆρε τούς δρόμους ἀπό τήν ἀνοιχτή πόρτα. Ἀλλά ποιός ἀνοιξε τήν πόρτα; Ποιός τό ἔσπρωξε σ' αὐτούς τούς πεινασμένους, τούς λαίμαργους κλέφτες; Φυσικά δέν θά τό μάθω ποτέ. Τούς κοιτάω τώρα πού γεράσανε κι εἶναι τόσο ἄσκημοι καί ρημαγμένοι. Καί τούς σιχαίνομαι μέ τή διπλή ἔνταση πού δίνει ἡ λύπη καί ἡ ἀπορία:

Τί καταλάβατε λοιπόν; Τί καταλάβατε, χαϊβάνια;

Ἐγώ ποιό κοκαλάκι ἔκλεψα; Ἄ, ἐγώ ἡμουνα ἐξαρχῆς γιά τῶν ιδεῶν τήν πόλη. Φᾶτε μάτια... φάρια, πάπιες, χῆνες. Φᾶτε κόκαλα ιδεῶν, ιδεολογιῶν, ιδεολογημάτων, φευδαισθήσεων, ὀραμάτων. Φᾶτε ἀπό ἓνα τραπέζι πένθους. Μιά διαρκή μακαριά.

Μακάριοι οἱ καθαροί τῆ καρδία, ὅτι... Ἐ, δέν μπορῶ νά πῶ ὅτι μαζί μέ τό παπάκι ἔχασα καί τήν καθαρότητα τῆς καρδιᾶς. Ὅχι, ἀλλά ἔχασα ἐκείνη τήν ἀπλή ἐμπιστοσύνη. Κουραφέξαλα. Τό παπάκι δέν ἦταν περισσότερο ἀπό τήν τελευταία σταγόνα. Μιά ἐπιβεβαίωση ἀπό ἔξω πῶς δέν μπορεῖς νά ἐμπιστεύεσαι κανένα.

Κάθονται ἐκεῖ καί κουβεντιάζουν καί ἐγώ θέλω ἀκόμα νά εἶμαι ἀόρατη γιά νά μή καθρεφτιστῶ στά μάτια τους. Θέλω μόνο νά τούς καθρεφτίζω ἐδῶ στίς λέξεις. Τόν καθρέφτη τῆς ἐκδίκησής μου: Τσανακογλύφτες, σᾶς ἔχω δεῖ!

Λένε πῶς ἡ λογοτεχνία εἶναι ὁ τόπος τῆς πληγῆς. Ἐ, λοιπόν ἐγώ λέω πῶς εἶναι ὁ τόπος τοῦ φόνου. Ἐδῶ μπορῶ νά σᾶς λιανίσω, κλέφτες. Ἐδῶ μπορῶ νά πάρω ἐκδίκηση

για τό παπάκι μου. Εἶναι ὁ τόπος πού ἡ μνησικακία γίνε-
ται ὀρατή. Ὁ Κάιν... Ποιός Κάιν; Ἐσεῖς μοῦ σκοτώσατε
τόν Ἄβελ μου. Ἐσεῖς μοῦ κλέψατε καί μοῦ ψήσατε τόν
ἀδελφό μου. Κουρελιάρηδες, βρωμιάρηδες, ρουφιάνοι,
ὀρκισμένοι ἐχθροί τῆς ἀθωότητας καί τῆς ὁμορφιάς.

-
- Δέν συμφωνῶ μέ τό πρῶτο πρόσωπο.
 - Αὐτό ἔχεις νά πεῖς;
 - Ὅχι μόνο. Δέ συμφωνῶ μέ τό ξεχείλισμα τῆς καρδιάς
ἢ τῶν συναισθημάτων ἐν γένει. Εἶναι παλιομοδίτικα
πράγματα. Τελειώσανε μέ τούς Ρώσσοις τόν προπερα-
σμένο αἰῶνα. Κι ἀπό τό βάθος τῆς καρδιάς καί πρῶτο
πρόσωπο! Αὐτό κι ἂν ἐπιτείνει τό ξεχείλισμα.
 - Δηλαδή δέ σέ ἐνδιαφέρει τίποτα σ' αὐτή τήν ἱστορία;
 - Ἴσως αὐτοί οἱ κλεφταράδες. Ἀλλά τό παπάκι! Κα-
λά, δέ σκέφτηκες τήν ψυχαναλυτική σημειολογία; Τούς
σεξουαλικούς συνειρμούς, γιά νά τό πῶ πιό καθαρά;
 - Ἐλάχιστα κι αὐτό ἐπειδή ὄλοι καταντήσαμε ὑπο-
ψιασμένοι. Ἄν σκέφθηκα κάτι ἦταν τά πιτσούνια στήν
ταράτσα! Καί προσπάθησα νά τ' ἀποφύγω. Ν' ἀποφύγω
νά μιλήσω κατευθείαν γιά τά πιτσούνια, ἐννοῶ.
 - Ποιά πιτσούνια καί ποιά ταράτσα;
 - Στούς χορούς τῶν Πί συχνά σερβίρανε πιτσούνια μέ
φρέσκια ντοματούλα.
 - Καί πού τά βρῖσκανε, παρακαλῶ;
 - Τά εἶχανε σέ κάτι μεγάλα συρμάτινα κοτέτσια στήν
πίσω ταράτσα. Τά ἐκτρέφανε οὕτως εἰπεῖν.
 - Καί;

— Δέν ἔχει παρακάτω. Αὐτό. Σέ κείνη τήν ταράτσα ὅπου ξαφνικά ἀνέτελλαν τά καλοκαιρινά φεγγάρια, με-
γάλωναν τά περιστέρια γιά νά γίνουν ἀργά ἢ γρήγορα τῆς
κατσαρόλας.

Τά ζευγάρια χόρευαν κάτω στή σάλα, οἱ φωνές περισ-
σευαν, ὑπῆρχαν ταφτάδες καί μπροκάρ, πλήξη καί νο-
σταλγία, πρόκληση καί ἀνίχνευση. Ὑπῆρχαν τά λεφτά τῶν
Πί, οἱ φιλοδοξίες τους, τά πολλά τους παιδιά, πού ἤθελαν
νά βγοῦν στόν κόσμο, νά πάρουν μέρος στήν ἐξουσία καί
στή γιορτή τῆς ἀγορᾶς πού ἀλλιῶτικα λέγεται... γιορτή
τῆς ζωῆς.

Ἀργότερα εἶδα πώς ὁ Τσέχωφ τά εἶχε πεῖ ὅλα αὐτά.
Πώς γιά παράδειγμα «Ἡ ἡμέρα τῆς γιορτῆς» συμπληρω-
μένη ὅμως ἀπό τόν «Νεκρό» (ἄσχετο ἂν ὁ Τζόους δέν θά
μποροῦσε νά εἶναι ἀδελφός τοῦ Τσέχωφ) σέ κείνη τήν
Χριστουγεννιάτικη ἑορταστική σύναξη τῶν «Δουβλινέ-
ζων» τοῦ Ἴρλανδοῦ, ζωγραφίζανε ὅλα τρόπον τινά τά
πάρτυς μέχρι τά μισά τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα. Τί ἔμενε γιά
μᾶς νά ποῦμε;

Ἔτσι προσπάθησα νά ἀποφύγω τά πιτσούνια στήν τα-
ράτσα. Ἴσως θά ἦταν ἐνδιαφέρον νά περιγράψω τίς πια-
τέλες νά περιφέρονται ἀπό τίς ἐξαδέλφες καί τίς ἀνηφιές
τῆς οἰκοδέσποινας, πού ψάχνανε ταυτόχρονα λαίμαργα
νά ἐντοπίσουν τά μάτια τῶν πιθανόν συζύγων, γιά νά τοὺς
ἐκμαυλίσουν ἢ ἀπλά νά τοὺς δελεάσουν μέ τά ἀχνιστά
πιτσουνάκια. Τήν ἴδια ὥρα κάποιοι μεσήλικες προσπα-
θοῦσαν μέ σόκιν παιγνίδια νά τραβήξουν τό ἐνδιαφέρον
πάνω τους. Θυμᾶμαι δύο ἀπ' αὐτά.